

пред'являються до менеджерів з персоналу, які повинні володіти необхідними знаннями з управління корпоративною культурою [3, с. 175].

Багато успішних компаній розвивають у себе культуру, що сприяє успіху рядових співробітників. Такі компанії інвестують у виховання лідерів на всіх рівнях організації, а не тільки на самих вищих посадах. В організації має вітатися, коли кожен, на якій би ступені ієрархії він не знаходився, робить все від нього залежне і завжди проявляє ініціативу.

Висновки з проведеного дослідження. Результати дослідження надали можливість дійти таких висновків та пропозицій: формування корпоративної культури на підприємствах України є свого роду інновацією і знаходиться лише на початковому етапі. Цим пояснюються суттєві труднощі, спричинені відсутністю чіткого алгоритму створення та філософії існування корпоративної культури, а також непланованістю і збоями у логічній послідовності розвитку, коли соціокультурний розвиток не встигає за економічним.

За інших однакових умов компанія з більш сильною і ефективною корпоративною культурою має свідомо більш високі шанси виявити і використовувати ринкові можливості, володіє більш високим і стійким в довгостроковому плані потенціалом.

Корпоративна культура впливає практично на всі сторони діяльності організації і за певних умов може стати потужною системою управління внутріш-

ньофірмовими процесами. Тому під час формування корпоративної культури керівникам необхідно чітко засвоїти усі принципи та правила її успішного існування. До того ж, важливо пам'ятати, що управління, засноване на культурних, а не адміністративних регуляторах, дозволяє залишити в організації достатньо місця для людини, її розвитку, саморозвитку та самореалізації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Камерон К., Куинн Р. Диагностика и изменение организационной культуры. СПб.: Питер, 2001. – 320 с.
2. Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию. М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 210 с.
3. Персикова Т.Н. Межкультурная коммуникация и корпоративная культура: Учеб. пособие. – М.: Логос, 2002. – 224 с.
4. Тарасюк В. Д. Елементи та фактори формування організаційної культури підприємства / В. Д. Тарасюк // 1. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика и управление» – 2009. – № 2. – С. 333–340.
5. Хіміч І. Г. Особливості формування корпоративної культури вітчизняних підприємств на сучасному етапі / І. Г. Хіміч // Економічний простір. – 2009. – № 23/1. – С. 216–222.
6. Шейн Э. Организационная культура и лидерство. СПб.: Питер, 2002. – 336 с.
7. Юрасов, И. Корпоративная культура на местах // Журнал управления компанией. – 2006. – №5. – С. 51.

УДК 338.43.01

Каткова Н.В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і економічного аналізу Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Дубинін В.А.

кандидат воєнних наук,

доцент кафедри безпеки життєдіяльності та цивільного захисту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті розглядаються питання формування рівня продовольчого забезпечення країни. Визначені напрями проведення інституціональних реформ, підвищення рівня продовольчого забезпечення країни та зміцнення продовольчої безпеки. Досліджено здатність структур, що здійснюють управління, забезпечити умови для задоволення потреб населення в продуктах харчування.

Ключові слова: продовольча безпека, трансформація, аграрний сектор, інституціоналізм.

Каткова Н.В., Дубинин В.А. ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УСЛОВИЯХ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

В статье рассматриваются вопросы формирования уровня продовольственного обеспечения страны. Определены направления проведения институциональных реформ, повышения уровня продовольственного обеспечения страны и укрепления продовольственной безопасности. Исследована способность управляющих структур обеспечить условия для удовлетворения потребностей населения в продуктах питания.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, трансформация, аграрный сектор, институционализм.

Katkova N.V., Dubinin V.A. TRENDS AND PROSPECTS FOR FOOD SECURITY IN THE INSTITUTIONAL TRANSFORMATION OF ECONOMY OF UKRAINE

The article deals with the formation of the level of food security of the country. The directions of institutional reforms, improving the country's food supply and food security. The ability of the control structures to provide the conditions to meet the needs of the population in food.

Keywords: food security, transformation, agriculture, institutionalism.

Постановка проблеми. Важливе значення в умовах економічної кризи усі країни приділяють продовольчій безпеці. Продовольча безпека має розглядатися як у рамках країни в цілому, так і в регіональному аспекті зокрема.

В умовах нестабільності аграрного сектора досить важливо сформувавши систему продовольчої безпеки, розробити методику виявлення передумов і факторів, що визначають рівень її розвитку, а також потенціал внутрішніх і зовнішніх загроз, що безупинно виникають в умовах глобалізації світової економіки та заходи для їх попередження.

На сучасному етапі змінюється інституціональна структура аграрної економіки країни. Розвиток агропромислового сектору економіки характеризується численними явними та прихованими протиріччями, що визначають необхідність глибоких структурних перетворень і комплексного вдосконалювання всієї системи інституціональних відносин у даній підсистемі народного господарства.

Продовольча безпека є досить багатогранною: з одного боку, це проблема агропромислового комплексу й тут вона трансформується в прагнення до самозабезпеченості продовольством, а з іншого боку – відноситься до числа макроекономічних проблем, пов'язаних з ефективністю суспільного виробництва, рівнем і диференціацією доходів населення. При її вирішенні варто враховувати, що в процесі придбання продуктів харчування задіяні й ринковий механізм, і державне регулювання. У зв'язку із цим безсумнівний інтерес викликає дослідження методологічних і методичних основ формування системи продовольчої безпеки, вивчення факторів функціонування системи на різних ієрархічних рівнях.

Нині є очевидним, що вирішення питань забезпечення продовольством регіону виходить на перший план. Актуальність даної проблеми й визначила тему дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням продовольчої безпеки займалися відомі вчені, серед яких слід виокремити таких, як О. Гойчук, В.І. Власов, П.Т. Саблук, О.Г. Білоус, П. Борщевський, М. Корецький, В. Шамрай, М.Й. Хоружий, О.І. Павлов, О.В. Ульяновко, В.В. Немченко, М.А. Хвесик, В.В. Юрчишин та ін.

Інституціональній трансформації аграрного сектору та його складових присвячено праці В.Г. Андрійчука, П.І. Гайдуцького, О.Д. Гудзинського, Ю.О. Лупенка, Т.О. Осташко, П.Т. Саблука, В.В. Юрчишина та ін.

Постановка завдання. Оцінка сучасного стану та визначення напрямків забезпечення продовольчої безпеки регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах регіональна продовольча безпека характеризує здатність структур, що здійснюють управління забезпечити умови для задоволення потреб населення в продуктах харчування за рахунок власних, міжрегіональних, державних і міжнародних ресурсів. Тому основними факторами формування рівня продовольчого забезпечення регіону є: власне виробництво, чисельність наявного населення й платоспроможний баланс, виробниче споживання сільськогосподарської сировини, експорт і імпорт продовольчих товарів. Аналіз ефективності ввезення продуктів у порівнянні з їх регіональним виробництвом здійснюється з урахуванням транспортних витрат і якості продукції. Тому частина продовольства, що одержує країна, залежить від поставок сільськогосподарської сировини по міжрегіональному обміну. На сучасному етапі важлива оцінка можливостей

задоволення попиту на ті види продовольства, які можуть розглядатися як українські, тобто вироблені в Україні.

Оцінка рівня продовольчої безпеки регіону здійснюється, як правило, на підставі двох показників: абсолютного – виробництво будь-якого продукту в розрахунку на душу населення та відносного – частка імпортованих продуктів харчування в загальному обсязі споживання.

Причому граничним значенням для першого показника є фізіологічні норми споживання продуктів харчування, а для другого – критичне значення показника, прийняте в міжнародній практиці, відповідно до якої частка імпорту продовольства не повинна перевищувати 30%. Загальний рівень продовольчої безпеки оцінюється також за допомогою аналізу статистичних показників, які відображають ситуацію в сільському господарстві.

Значний вплив на продовольче забезпечення здійснює ефективність функціонування агропродовольчих ринків, тому в значній мірі, забезпечення поставок сільськогосподарської продукції населенню залежить від розвитку ринкової інфраструктури.

Проведений аналіз і оцінка сучасного стану аграрного сектору економіки Миколаївської області показує, що за роки реформ положення значно погіршилося, що привело до зменшення обсягів виробництва основних видів продукції сільського господарства, харчової й переробної промисловості.

Стан аграрного сектору економіки Миколаївської області можна охарактеризувати як неефективний, що негативно відображається на продовольчій безпеці. Динаміка виробництва валової продукції сільського господарства лишається нестабільною, а саме в 1995 році вона складала 58,2% від рівня 1990 року, в 2000 році – 41,0%, в 2005 році – 57,1%, а в 2013 році лише – 38,6% [3].

Аналіз сучасного стану інституціональних перетворень, перспектив розвитку раціональної соціально-економічної структури в цілому не може бути виконаний без урахування соціально-економічних факторів та передумов цих процесів. Покращення стану в деяких галузях сільського господарства в кінці 90-х років, особливо в птахівництві, виробництві соняшнику, було пов'язано, головним чином, з надходженням до них фінансових ресурсів від зовнішніх інвесторів. У той же час тривало скорочення посівних площ, поголів'я великої рогатої худоби. Знизився виробничий потенціал, високим залишалась питома вага збиткових організацій, зростала кількість сільськогосподарських товаровиробників, які пройшли процедуру банкрутства, продовжився вплив з села працездатного населення, ускладнилася демографічна ситуація в сільській місцевості. Темпи приросту харчової продукції в основному задовольняли платоспроможний попит населення, проте значною мірою вони підтримувалися за рахунок її виробництва з імпортованої сировини. У результаті стабільність ринку сільськогосподарської продукції та продовольства забезпечувалася переважно завдяки високій частці в ньому імпорту основних видів продовольства м'яса та м'ясопродуктів, молочних продуктів, а також овочів і плодів, цукру, олії та деяких інших.

По-перше, починаючи з 1995 року, у галузевій структурі сільського господарства домінують галузі рослинництва. Питома вага рослинницької продукції у валовій продукції сільського господарства за цей період становила понад 55% (в основному, частка рослинницької продукції становила понад 60%). По-друге, цю тенденцію формували здебільшого сільськогосподар-

ські підприємства та фермерські господарства. Причому саме фермерські господарства орієнтовані переважно на виробництво лише продукції рослинництва. По-третє, динаміка продукції тваринництва характеризується більш стійкою тенденцією, ніж динаміка продукції рослинництва, оскільки переважну її частку виробляють особисті селянські господарства.

Нестійкий характер галузевої структури сільськогосподарства вказує на те, що, по-перше, дана галузева структура не є оптимальною для сільськогосподарства регіону та й країни в цілому, по-друге, очевидно, носить перехідний характер, по-третє, охоплює своєрідні стійкі продуктові сегменти, природа яких має ринковий характер. Підтвердження загальної тенденції нестійкості існуючої структури сільськогосподарства можна знайти також і в територіальній, продуктивній, ресурсній та інших складових. Найбільш рельєфно останнє можна простежити на прикладі інституціональної структури. Наявні офіційні дані вказують на те, що в XXI ст. виробництво сільськогосподарської продукції було сконцентровано в особистих селянських господарствах, частка яких в середньому становила більше 53%. У той же час, починаючи з 2008 р., стався переломний момент цієї тенденції. Узагальнення цієї тенденції вказує на те, що у сільському господарстві структура характеризується нестійкістю. І основою цієї риси структури є відсутність у ній стійких ринкових агентів. Ця особливість найбільш рельєфно проявилася на рівні продуктової структури.

На підставі вищесказаного, на наш погляд, можна зробити наступні висновки: зниження обсягів виробництва продукції переважно викликано погіршенням умов виробництва в сільськогосподарських підприємствах; диспаритетом цін на продукцію сільськогосподарства та продукцію промисловості; недостатньо продуманою податковою, дотаційною й кредитною політикою; нераціональним використанням виробничих ресурсів і землі; неправильним проведенням агротехнічних і зооветеринарних робіт; низькими підприємницькими якостями керівників і фахівців господарств.

У сільському господарстві більш відчутно, ніж у інших галузях відбулося скорочення виробничо-технічного потенціалу. Відсутність необхідних грошових надходжень привела до багаторазового зменшення закупівель нової техніки й устаткування, та до значної фізичної амортизації більшої частини основних засобів сільгоспідприємств [4].

Продовольча безпека нерозривно пов'язана із забезпеченням продовольством населення, іншими словами з рівнем задоволення попиту. У цей час одним з напрямків покращення задоволення попиту на сільськогосподарську продукцію є ефективна збутова політика. У містах і районах області розвинена мережа сільськогосподарських продовольчих ринків, але для більшості виробників сільськогосподарської продукції вихід на ринок значно ускладнений [5].

Кризовий стан вітчизняного аграрного виробництва стимулює закордонного товаровиробника до здійснення операцій по експорту в Україну продовольства, найчастіше, неякісного. Сьогодні сільськогосподарська галузь представляє собою класичний приклад того, як її розвал забезпечив підйом і посилення позицій іноземних конкурентів на ринку, що деградував під напором масового завезення закордонної продукції.

Для підвищення рівня продовольчого забезпечення країни необхідно розвивати аграрного сектору економіки шляхом формування в ньому нових економічних

відносин, створення механізму державного регулювання, що включає комплекс заходів впливу на процеси, що відбуваються в сільськогосподарському секторі [6].

Подальше проведення інституціональних реформ передбачає реорганізацію підприємств, яка може бути проведена за одним з кількох варіантів моделей перетворень. По-перше, поступове перетворення особистих селянських господарств (далі – ОСГ) у господарства фермерського типу. По-друге, самостійна кооперація працівників – створення різного роду виробничих та обслуговуючих кооперативів на базі існуючих неефективних підприємств. І, по-третє, створення корпоративних аграрних об'єднань за участю промислових підприємств, що здійснюють переробку сировини, виробленої цими господарствами, при збереженні ОСГ і організації регульованої взаємодії між корпоративними аграрними об'єднаннями та ОСГ, тобто формування вертикально інтегрованих структур у регіональному аграрному секторі економіки. Розглянемо послідовно можливості реалізації цих трьох варіантів.

Товарний потенціал ОСГ невисокий через їх низьку технічну оснащеність та відсутність джерел інвестицій для придбання техніки та агрохімічних засобів. Тому на основі розвитку ОСГ або навіть їх більш прогресивної форми – фермерства – у найближчій перспективі буде мало реальним помітне підвищення продуктивності сільського господарства до рівня, що дозволяє суттєво збільшити обсяги виробництва сільгосппродукції та продуктів її переробки.

Більше того, без проведення заходів по реформуванню аграрного сектору економіки продуктивність ОСГ у найближчі роки буде знижуватись завдяки відтоку із села молоді та скорочення можливості ресурсного забезпечення ОСГ за рахунок розкрадання ресурсів (насамперед, кормів) сільськогосподарських підприємств, що практично ліквідували галузь тваринництва [8].

Відповідь на питання про мотивацію до створення фермерських господарств не можна вважати очевидною. Проте держава повинна стимулювати фермерство. Зокрема, можна передбачити пільгове кредитування (у грошовій або товарній формі); пільгове оподаткування; гарантоване придбання частини виробленої продукції за фіксованими цінами. У якості єдиного вагомого мотиваційного фактору для створення фермерського господарства може розглядатися реалізація власності на землю. Однак при цьому необхідно врахувати, що для впровадження в життя даної схеми необхідне формування значної кількості лідерів малого бізнесу, які могли б зіграти роль провідників змін на селі [9].

Виникає також проблема підготовки фермерів в галузі загального та фінансового менеджменту, без чого нормальне функціонування фермерських господарств неможливо. Неясною при цьому залишається реакція сільського середовища на діяльність фермерів. Варто мати на увазі, що при виборі цієї форми перетворень мова йде про кредитування великої кількості господарств, що вимагає досить значних організаційних зусиль і пов'язане із серйозними ризиками неповернення кредитів. Очевидно, що кредитором фермерських господарств внаслідок високого рівня ризиків може стати лише держава.

Таким чином, поширення фермерства як основної форми інституціональних перетворень на селі пов'язане із рядом складних питань, реальне вирішення яких є досить проблематичним.

Самостійна кооперація працівників як форма перетворення менш кардинальна, чим перехід до фермерства, і в цьому її безсумнівна перевага. Мотивація до

кооперації пов'язана з очевидними перевагами спільного використання техніки, взаємодопомоги та поділу праці. Однак із психологічної точки зору фактором ризику може бути спрavedливий розподіл заробленого. У той же час досвід роботи в колгоспах породив певні негативні спогади у відношенні до різних форм кооперації. В цілому тут серйозно постає проблема джерел влади керівників кооперативних об'єднань.

Разом з тим, очевидність зазначених потенційних труднощів не повинна виступати дестимулюючим фактором у розвитку аграрної кооперації, що може проходити через реформування господарств і створення на базі кожного з них як мінімум двох галузевих спеціалізованих підприємств. Подібні рішення припускають створення невеликих мобільних і ефективних господарств і повинні здійснюватися на добровільній основі без зайвої адміністративної регламентації з боку державних органів управління сільським господарством на місцях. Рекомендації з визначення оптимальних розмірів господарств, їх спеціалізації даватимуться спеціалізованими консультативними службами. Визначальними ознаками господарства при цьому варіанті є організація та управління, а не розмір.

Сільське господарство залишається надзвичайно важливою галуззю, однак його ефективність у порівнянні з іншими галузями економіки різко впала. Обсяг продукції, що вироблена галуззю за роки реформ знизився більше, ніж в інших галузях, разом з тим, ресурсна база практично не змінилася. Ці негативні тенденції в сільському господарстві були обумовлені вкрай низькими показниками сільськогосподарських підприємств. Зміни, що відбулися в результаті реформування таких підприємств, не привели до позитивних результатів. Для створення ефективних господарств необхідно провадити ринковий курс, спрямований на укрупнення господарств: починати із дрібних індивідуальних одиниць та дати їм можливість поступово консолідуватися на основі земельного обігу до розмірів, що обумовлюються у кожному окремому випадку управлінськими можливостями. Якщо цього не зробити, то значна частина сільгоспугідь так і залишаться непродуктивними [10].

Щодо третього варіанта, що передбачає ініціювання процесу агропромислової інтеграції, слід зазначити, що розвиток цієї форми, навіть при наявності в компанії-ініціатора достатніх коштів для первісних інвестицій в агрогосподарства, може ускладнитися факторами соціально-психологічного характеру. Тому починати реформування системи взаємовідносин в агропромислового комплексі необхідно зі створення концернів. При цьому перехід до більш децентралізованої моделі холдингу не виключається, але здійснюється тільки тоді, коли соціологічні дослідження підтверджують виникнення інтересу до цього серед досить великої кількості працівників концерну.

Реалізація даного варіанта реформування може зробити великий позитивний вплив на соціально-політичну ситуацію в сільській місцевості завдяки тому, що в рамках концерну можна буде забезпечити стабілізацію доходів селян як за допомогою заробітної плати, так і за допомогою доходів від ОСГ при організованій продажі кормів для працівників за рахунок їх централізованого виробництва в масштабі концерну. Крім того, у рамках концерну можна буде забезпечити кваліфікований менеджмент і поступове виховання нових грамотних менеджерів нижчого та середнього рівнів з використанням власного центра підвищення кваліфікації, також більш ефективно використання ресурсів і зниження ризиків, обумов-

лених нестабільністю врожайності у вітчизняному сільськогосподарському виробництві.

Створення вертикально-інтегрованого агробізнесу у формі спочатку концерну, а потім, можливо, холдингу принесе суттєві зміни ситуації в сільському господарстві, оскільки виникнуть реальні групи (кластери) розвитку, у рамках яких селяни працюватимуть під керівництвом кваліфікованих менеджерів, стануть регулярно одержувати зарплату та у них виникне впевненість у своєму майбутньому. Успішність такого роду реформ буде визначатися кількістю холдингів у масштабах країни. Відповідно, збільшення такої кількості може розглядатися як завдання державної аграрної політики, рішення якого потребує створення певних інструментів стимулювання вертикальної інтеграції в аграрному секторі економіки. Для широкого розповсюдження вертикальної інтеграції в аграрному секторі економіки в масштабах країни насамперед необхідне створення відповідної методичної бази, що передбачає:

- розробку методики соціологічного дослідження, результати якого необхідні для врахування місцевих умов при формуванні концерну, у тому числі визначення правильної системи мотиваційних факторів для входження селян у новостворювані акціонерні товариства;

- формування механізмів державної підтримки концернів, що формуються;

- створення типової організаційної структури господарств і управляючої компанії;

- підготовку типових бізнес-планів розвитку господарств;

- відпрацювання взаємодії концернів з фінансовими інститутами;

- розробку концепції, структури та плану діяльності навчального центра концерну, у якому повинні готуватися як управлінські кадри, так і фахівці (агрономи, технічний персонал і ін.) і механізатори.

Вирішення проблеми продовольчої безпеки регіону й країни в цілому, більш повне й надійне її самозабезпечення основними продуктами харчування з врахуванням ринкового попиту можливо лише за рахунок відновлення й розвитку аграрного сектору економіки, удосконалення структури управління, формування взаємовигідних міждержавних, продовольчих зв'язків.

Удосконалення структури управління дозволить підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва й покращити рівень продовольчого забезпечення населення.

Висновки з проведеного дослідження. Продовольча безпека є найважливішим елементом економічної безпеки держави. Стійке забезпечення продовольством населення в сучасних умовах вимагає необхідних структурних трансформацій в аграрному секторі економіки, переходу до інноваційних технологій, удосконалення економічних відносин між виробниками сільськогосподарської продукції й переробними підприємствами, реалізації багатofункціонального регіонального сільського господарства й усього агропромислового комплексу. Подолання сформованого критичного положення в аграрному секторі економіки вимагає пошуку нових шляхів, що дозволяють зупинити спад виробництва й поступово нарощувати його темпи на основі поліпшення використання виробничого потенціалу.

Однією з основних причин низької ефективності виробництва продовольства, на наш погляд, є недосконалість системи управління й відсутність дієздатного економічного механізму, адекватного умовам функціонування аграрного сектору економіки. При цьому система державного управління аграрного

сектору економіки функціонує за адміністративно-територіальною ознакою та включає: на державному рівні Міністерство аграрної політики і продовольства України, а на регіональному рівні – обласні управління сільського господарства й продовольства.

Дана система повільно реагує на зміни ринку. У перспективі необхідна розробка наукових основ і спеціальної державної програми розвитку системи управління аграрним сектором економіки на основі поєднання всіх сформованих типів і форм управління, які повинні включити в себе конкретні цілі й завдання як загальнодержавного, так і територіального рівня, з огляду на взаємозв'язок різних організаційних структур, систему суб'єктів і об'єктів державного й господарсько-економічного управління аграрного сектору економіки і місцевого самоврядування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Монографія. / О.І. Гойчук. – Житомир: Полісся, 2004. – 348-359 с.
2. Саблук П.Т. Глобалізація і продовольство: моногр. / П.Т. Саблук, О.Г. Білорус, В.І. Власов. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2008. – 632 с.
3. Статистичний щорічник Миколаївської області за 2013 рік / Миколаївське обласне управління статистики; Під загальним керівництвом П.Ф. Зацаринського; 2014. – 530 с.
4. Уляниченко О. В. Залежність продовольчої безпеки країни від забезпеченості аграрної сфери ресурсами / О.В. Уляниченко // Агросвіт. – 2007. – № 9. – С. 4–8.
5. Баб'як В.М. Продовольча безпека України в контексті глобальної продовольчої безпеки / В.М. Баб'як, Н.М. Василець // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. – 2010. – № 2. – С. 47-50.
6. Басюркіна Н.Й. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах трансформації економіки України / Н.Й. Басюркіна // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – Вип. 29. – Одеса : Вид-во ОДЕУ, 2008. – С. 89-98.
7. Немченко В.В. Продовольча безпека України / В.В. Немченко // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки №4 (70) Том 2. – 2012. – С. 179-183.
8. Хміль І.Р. Розвиток агропромислового сектору України в контексті продовольчої безпеки. – Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Стратегія економічного розвитку харчової промисловості та забезпечення продовольчої безпеки», 29-31 жовтня 2012 року. – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 124-126.
9. Лупенко Ю.О. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.
10. Сталій розвиток та безпека агропродовольчої сфери України в умовах глобалізаційних викликів : монографія / О.І. Павлов, М.А. Хвесик, В.В. Юрчишин та ін. ; за ред. О. І. Павлова. – Одеса : Астропринт, 2012. – С. 549-561.

УДК 339.9

Жорова А.М.

*кандидат фізико-математичних наук,
доцент кафедри економічної кібернети та математичного моделювання
Миколаївського національного аграрного університету*

Кирильчук М.С.

*студент факультету менеджменту
Миколаївського національного аграрного університету*

Кривошеєв О.Ю.

*студент факультету менеджменту
Миколаївського національного аграрного університету*

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто сучасний рівень розвитку аграрного сектору Миколаївської області. Проаналізовано його сильні та слабкі сторони. Визначено місце та роль аграрного бізнесу в економіці регіону. Обґрунтовано необхідність диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності, як стратегічного напрямку подальшого розвитку. Зроблені відповідні висновки, щодо важливості зовнішньоекономічної активності в аграрному секторі області. Внесено пропозиції для збільшення сільськогосподарської ефективності регіону.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, сільське господарство, експорт, ціни, валова продукція.

Жорова А.Н., Кирильчук М.С., Кривошеєв О.Ю. РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА НИКОЛАЕВСКОЙ ОБЛАСТИ И ПЕРСПЕКТИВЫ АКТИВИЗАЦИИ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье рассмотрен современный уровень развития аграрного сектора Николаевской области. Проанализированы его сильные и слабые стороны. Определено место и роль аграрного бизнеса в экономике региона. Обосновано необходимость диверсификации внешнеэкономической деятельности, как стратегического направления дальнейшего развития. Сделаны соответствующие выводы о важности внешнеэкономической активности в аграрном секторе области. Внесены предложения для увеличения сельскохозяйственной эффективности региона.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, сельское хозяйство, экспорт, цены, валовая продукция.

Zhorova A.M., Kyrylchuk M.S., Kryvosheiev O.Yu. RURAL DEVELOPMENT MYKOLAIV REGION AND PROSPECTS FOR ACTIVE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES

The paper considers the current level of development of the agricultural sector Mykolaiv region. Analyzes its strengths and weaknesses. The place and role of agribusiness in the region's economy. The necessity to diversify foreign trade, as a strategic direction for future development. Corresponding conclusions regarding the importance of foreign economic activity in the agricultural sector of the region. Proposals to increase the efficiency of the agricultural region.

Keywords: foreign trade, agriculture, exports, prices, gross output.